

**LIITE 11****Koonti Sipoon kunnan rakenteiden itsearvioinneista****Itsearviointi kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä**

Sipoon kunnan hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ja -suunnitelma valtuustokaudelle 2025–2029 valmistellaan kahdessa osassa. Ensimmäinen osa, hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus, on valmisteltu syksyn 2024 aikana. Se käsitellään valiokunnissa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa ennen valtuustokauden vaihtumista keväällä 2025. Toinen osa, hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, valmistellaan syksyllä 2025, kun uusi valtuusto on aloittanut toimintansa.

Päävastuu hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta on hyvinvointipäälliköllä sekä poikkihallinnollisella hyte-työryhmällä. Kertomuksen valmistelun aikataulu on ollut melko tiukka. Kertomuksen valmistelussa tietoa on kerätty laajasti eri tahoilta: kaikilta kunnan toimialoilta, järjestöiltä, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilta, vaikuttamistoimielimiltä sekä kuntalaisilta työikäisille ja ikääntyneille suunnatulla hyvinvointikyselyllä. Luottamushenkilöt osallistuvat käsittelyyn, kun kertomus käsitellään toimielimissä keväen 2025 aikana. Hyvinvointikertomuksesta raportoidaan asukkaille kunnan verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavilla.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa linjataan seuraavan valtuustokauden painopisteistä, tavoitteista ja toimenpiteistä. Suunnitelman valmistelussa on tarkoitus osallistaa laajemmin toimialoja, luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja muita sidosryhmiä. Käytännön toteutusta ei ole vielä suunniteltu.

Valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointikertomusta- ja suunnitelma on käsitelty valtuustossa kesäkuussa 2022. Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmassa olevia asioita on toteutettu kunnan toiminnassa. Suunnitelma ei ole kuitenkaan varsinaisesti ohjannut toimintaa, eikä sitä ole jalkautettu systemaattisesti. Sitä ei ole hyödynnetty kuntastrategian valmistelussa eikä yhdyspintapalveluiden kehittämisessä. Syksyllä 2025 valmisteltavassa suunnitelmassa pyritään kirjaamaan tavoitteet ja toimenpiteet konkreettisesti sekä nimeämään toimenpiteiden vastuutahot, mikä edesauttaa suunnitelman jalkauttamista.

Vuonna 2024 hyte-suunnittelulle ja talous- ja toimintasuunnittelun yhdistämiselle on luotu rakenne, joka kytkee hyte-suunnittelun talouden ja toiminnan vuosikelloon. Näin hyte-näkökulma on osana vuosittaista taloussuunnittelua.

**Itsearviointi kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista**

Sipoon kunnan hyte-kokonaisuuden johtaminen sijoittuu arjen ja vapaa-ajan toimialalle hyvinvoinnin edistämisen palvelualueelle. Hyte-kokonaisuuden johtamisesta ja koordinaatiosta vastaa hyvinvointipäällikkö. Vastaava toimielin on kunnanhallituksen alaisuudessa toimiva hyvinvointijaosto. Sipoon kunnan toimielinorganisaatio muuttuu keväällä 2025, minkä jälkeen vastaava toimielin on arjen ja vapaa-ajan valiokunta.

Sipoossa on toiminut vuodesta 2024 päätoiminen hyvinvointipäällikkö sekä päätoiminen ehkäisevän päihdetyön koordinaattori. Lisäksi vuonna 2025 hyte-tiimiin kuuluu Planet Youth -koordinaattori. Sipoon kunnan resurssit hyte-koordinaatioon ovat verrattain hyvät.

Onnistunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö edellyttää kaikkien toimialojen osallistumista ja vastuuta kunnan hyte-työstä. Sipoossa toimii hyte-työryhmä, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta. Toimialojen hyte-työryhmän jäsenet toimivat omien toimialojensa hyte-yhdyshenkilöinä, jotka vievät hyte-asioita eteenpäin toimialoilla. Heille ei ole määritelty varsinaista työaikaa hyte-työhön. Yhteinen ymmärrys kunnan hyte-työstä on vasta muotoutumassa, mikä näkyy myös työn resursoinnissa toimialoilla. Kaikilla toimialoilla ei ole vielä rakenteita siihen, miten hyte-asioita käsitellään toimialoilla.

Hyte-työryhmä on kunnan hyte-työn poikkihallinnollisesta koordinaatiosta ja johtamisesta vastaava työryhmä. Se toimii kunnan johtoryhmän alaisuudessa. Lisäksi kunnassa toimii lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, joka toimii myös nuorisopalvelulain 9 §:n mukaisena nuorten palveluiden yhteensovittamisen työryhmänä. Muita laajempia, systemaattisia hyte-yhteistyörakenteita ei vielä ole. Niitä kehitetään tulevaisuudessa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja kunnan välinen hyte-yhteistyö on vasta rakentumassa. Hyvinvointialueen omat yhdyspintatyön rakenteet ovat vasta muotoutumassa, minkä vuoksi IU HVA ja kunta eivät ole vielä voineet optimaalisesti tukea toisiaan. Itä-Uudenmaan alueen keskenään hyvin erilaiset kunnat tuovat haasteita yhteistyön käynnistämiseksi. Alueelliset hyte-koordinaattoriverkosto ja ehkäisevän päihdetyön verkosto ovat käynnistäneet toimintansa vuoden 2024 aikana. Tukea kunnan hyte- ja EPT-työhön on saanut pyydettyä. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja kuntien alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä toiminta on jo vakiintunutta.

Kunnan osallisuustyölle ei ole yhteisiä, systemaattisia rakenteita. Kunnan yhteisen osallisuusmallin valmistelu on aloitettu vuoden 2024 aikana. Toimialoilla on käytössä erilaisia asukkaiden osallistamisen menetelmiä. Järjestöyhteistyön suhteen kunnan palveluiden tasolla tehdään vaihtelevasti ja osin tiiviistikin yhteistyötä järjestöjen kanssa. Koko kunnan tasoisia järjestöyhteistyön rakenteita ei kuitenkaan ole. Järjestöavustuksia myönnetään nuorisopalveluissa, liikuntapalveluissa ja kulttuuripalveluissa.

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia (EVA) ei ole systemaattisesti käytössä. Lapsivaikutusten arviointia on tehty jossakin määrin varhaiskasvatuksen palveluissa ja sen käyttöönottoa on valmisteltu koulutuspalveluissa palveluverkkoon liittyvissä asioissa.

## **Itsearviointi kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen rakenteiden vahvuudesta**

Ehkäisevä päihdetyö on merkittävä osa kuntien hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa. Sen keskeinen tavoite on vähentää päihdehaittoja ja edistää asukkaiden hyvinvointia ennaltaehkäisevin toimenpitein. Lakisääteisesti kunnan tulee huolehtia ehkäisevän päihdetyön suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta, mikä edellyttää toimivia rakenteita ja selkeää koordinaatiota.

### **Ehkäisevän päihdetyön rakenteet**

Sipoossa aloitti vuonna 2021 ensimmäinen ehkäisevän päihdetyön koordinaattori nuorisopalveluissa, jolloin työn painopiste oli vahvasti nuorisotyössä, mutta kunnan organisaatiomuutoksen myötä koordinaattori siirtyi Arki ja vapaa-aika toimialalle vuonna 2024. Muutoksella haluttiin varmistaa, että päihdeidenkäytön ehkäisemiseksi ja haittojen vähentämiseksi tehtävät toimet ulottuvat laajasti kaikkiin ikäluokkiin kunnassa (lapset, nuoret, perheet, työikäiset, ikääntyneet). Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ovat vielä kehittämisvaiheessa ja muotoutumassa kunnan eri toimialojen yhteistyöstä sekä laajemmasta yhteistyöstä eri viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Sipoon kunnan strategiassa visiona on, että kunnassa asuu ja yrittää omatoimisia, aktiivisia ja hyvinvoivia ihmisiä ja ehkäisevällä päihdetyöllä voidaan tukea tämän visioin toteutumista, sillä ehkäisevällä työllä edistetään kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Kunnassa on tehty ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2022–2024. Sen oli tarkoitus toimia työkaluna ja tukena kunnan henkilöstölle ja poliittisille päättäjille sekä yhteistyötahoille, mutta käytäntöön tämä ei ole jalkautunut. Kuntastrategian mukaisesti Sipoossa panostetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen ja myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa ehkäisevän päihdetyön toimia kunnassa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa on sisältöalueina kestävä elämäntapa ja terveelliset tottumukset. Nämä aihealueet sivuavat myös ehkäisevää päihdetyötä, kun lapsille pyritään hyvin varhaisesta vaiheesta alkaen opettamaan terveellisiä elämäntapoja, jotka tukevat päihteetöntä elämäntapaa.

Ehkäisevän päihdetyön johtamisvastuu on Sipoossa hyvinvointijaostolla, mutta käytännössä tämä ei ole toteutunut. Hallintosäännössä ei ole mainintaa jaoston johtamisvastuusta eikä ole olemassa sovittuja käytänteitä asioiden viemiseksi jaostolle päätettäväksi. Jotta ehkäisevän päihdetyön potentiaali kunnassa voidaan hyödyntää, toivotaan kevään 2025 kuntavaalien jälkeen muodostettavan arjen – ja vapaa-ajan valiokunnan ottavan vahvan roolin ehkäisevän päihdetyön johtamisesta, jotta Sipoossa voidaan rakentaa vankka pohja toimivalle ja vaikuttavalle ehkäisevälle päihdetyölle. Hallintosäännön uudistumisen myötä valiokunnan johtamisvastuu saadaan kirjattua myös virallisiin asiakirjoihin.

Ehkäisevän päihdetyön koordinoituvastuu on Sipoossa toukokuussa 2024 aloittaneella ehkäisevän päihdetyön koordinaattorilla, joka toimii yhdyshenkilönä eri toimijoiden välillä varmistaen, että ehkäisevä päihdetyö on suunnitelmallista ja johdonmukaista. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu myös päihdetilanteen ja – trendien seuraaminen sekä ehkäisevän päihdetyön toimenpiteiden kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on jäsenenä lasten – ja nuorten hyvinvointiryhmässä sekä tarvittaessa osallistuu vanhus – ja vammaisneuvoston tilaisuuksiin.

Ehkäisevän päihdetyön monialaisen työryhmän kokoaminen on aloitettu niin, että syksyllä 2024 kunnan sisäiset toimijat (hyte, nuoriso- ja liikuntapalvelut) muodostavat niin sanotun ydinryhmän, joka toimii laajemman työryhmän sisällä ketterästi sekä kokoa ja esittelee laajalle, monialaiselle työryhmälle asioita käsiteltäväksi. Varsinaisen monialaisen työryhmän muodostamiselle tarvitaan vielä aikaa, sillä nykyisessä tilanteessa, jossa kunnan hyvinvointityön rakenteet ovat vielä muotoutumassa, on tärkeää huomioida, että ehkäisevän päihdetyön monialaisen työryhmän perustaminen tässä hetkessä ei ole tarkoituksenmukaista. Ehkäisevä päihdetyö linkittyy vahvasti hyte-työn rakenteisiin ja siellä muodostuviin työryhmiin. Työryhmien tehtävät tarkentuvat työskentelyn edetessä, mutta ehkäisevälle päihdetyölle tulee olla työryhmä, joka vastaa suunnitelmallisen ehkäisevän päihdetyön kehittämisestä ja toteutuksesta sekä auttaa kohdentamaan suunniteltua toimenpiteitä tarpeen mukaisesti. Lisäksi työryhmä seuraa ja arvioi toteutettujen toimien vaikutuksia ehkäisevän päihdetyön kehittämiseksi ja sen vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

#### Ehkäisevän päihdetyön toimivuus ja tuloksellisuus

Ehkäisevän päihdetyön rakenne Sipoossa on tällä hetkellä kehittämisvaiheessa, mikä vaikuttaa merkittävästi sen läpileikkaavuuteen kunnan eri palveluissa. Vaikka käytännön työn tasolla, kuten nuorisopalveluissa ja kouluissa, tehdään päivittäin työtä päihteiden käytön ehkäisemiseksi, työ ei vielä toistaiseksi ole systemaattisesti integroitu muihin kunnallisiin palveluihin. Systemaattista seurantaa ja arviointia kunnassa ei ole voitu toteuttaa eikä ehkäisevän päihdetyön vaikuttavuutta ole toistaiseksi mahdollista arvioida. Tulevaisuuden pitkäjänteisellä kehittämistyöllä pyritään luomaan tarkoituksenmukaisia toimintatapoja ja – malleja, jotka mahdollistavat ehkäisevän päihdetyön integroitumisen kunnan peruspalveluihin ja varmistaa tätä kautta, että toiminta synnyttää aitoa synergiaa.

Tiedolla johtaminen on keskeinen osa ehkäisevän päihdetyön rakenteiden luomista, sillä se mahdollistaa tietoon perustuvan päätöksenteon ja resurssien kohdentamisen tehokkaasti. Suunnittelutyössä hyödynnetään paikallisten kyselyiden ja tutkimustiedon lisäksi erilaisia tilastoja ja asiantuntijamateriaalia (EHYT). Ehkäisevän päihdetyön tiedolla johtaminen kytkeytyy hyte- työn kanssa yhteisiin tietoperustoihin, tavoitteisiin ja rakenteisiin, joten ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja tiedolla johtaminen ovat sidoksissa hyte-työhön.

Ehkäisevän päihdetyön tehokkuuden varmistamiseksi on tärkeää toteuttaa systemaattista seuranta- ja vaikutusten arviointia. Puuttuvien rakenteiden vuoksi tätä ei vielä ole voitu toteuttaa, mutta kun ehkäisevän päihdetyön kehittämisprosessi etenee, voidaan työlle määritellä selkeät tavoitteet ja kohderyhmät, sekä laatia seuranta- ja arviointisuunnitelma. Systemaattista seuranta- ja arviointia voidaan hyödyntää paitsi laadun seurannassa, myös resurssien tarpeenmukaisessa kohdentamisessa ja pitkällä aikavälillä ne auttavat luomaan Sipoon erityistarpeet huomioivaa ehkäisevää päihdetyötä.

#### Yhteenveto

Sipoossa luodaan perusrakenteita ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseksi, sekä yleisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin on toiminnassa, mutta sen roolia tulee tarkentaa ja monialainen työryhmä, joka kokoaa yhteen kunnan eri sektoreiden asiantuntijat, on muotoutumassa samalla kun vakioidaan muun hyte - työn rakenteet. Kunnassa on ehkäisevän päihdetyön koordinaattori, joka vastaa ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista ja kehittämisestä, sekä erillinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2022–2024, jonka tarkoitus on toimia työvälineenä henkilöstölle, yhteistyökumppaneille ja päättäjille. Arjen työhön suunnitelma ei kuitenkaan ole jalkautunut aidosti työvälineenä ja pohdittavaksi jääkin, onko erillinen suunnitelma tarkoituksenmukainen vai voitaisiinko ehkäisevän päihdetyön suunnitelma kytkeä osaksi kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa.

Vahvuutena Sipoossa ehkäisevän päihdetyön osalta on Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa tehtävä aktiivinen ja sujuva yhteistyö. Alueellisen, kuuden eri kunnan muodostaman, ehkäisevän päihdetyön työryhmän lisäksi Sipoon ehkäisevän päihdetyön koordinaattori työskentelee hyvinvointialueen ehkäisevän työn erityisasiantuntijan kanssa muun muassa ehkäisevän päihdetyön yhdyspintojen kartoittamiseksi kunnissa ja hyvinvointialueella. Hyvinvointialueella kartoitetaan syksyllä 2024 alueen kuntien päihdetilannetta kyselyllä, josta saadaan dataa myös kunnan käyttöön. Tämän kaltainen päihdetilanteen selvitys, arviointi ja tiedon jakaminen mahdollistaa kohdentamaan ehkäiseviä toimia tehokkaammin sekä auttaa kohdentamaan resurssit tarpeenmukaisesti sekä hyvinvointialueella, että kunnissa. Hyvinvointialueen kautta järjestyi myös A - klinikasäätiön toteuttama kysely kunnan henkilöstölle ehkäisevän päihdetyön osaamisen kehittämisen tarpeista, mutta tuloksia tästä ei vielä ole käytettävissä. Kunnan ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvointialueen sujuva yhteistyö tukee Sipoon kuntastrategiassa määritetyn tavoitteen toteutumista (Onnistutaan hyvinvointialueen perustamiseen liittyvissä muutoksissa ja yhteistyön luomisessa).

### **Itsearviointi kunnan yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden edistämisestä**

Lakisääteinen toimintaa koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on organisoitu toistaiseksi toimialakohtaisesti. Tietyillä toimialoilla ja joissain palveluissa on olemassa omat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden dokumentit esim. varhaiskasvatuksessa, koulutuksessa ja Sipoon opistolla. Koko Sipoon kunnan osalta on koottuna Sipoon kunnan henkilöstöpoliittinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, mutta kunnalta puuttuu vielä palveluiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmia.

Henkilöstöpoliittinen nykytilan arviointi on tehty mm. henkilöstökyselyllä. Henkilöstöpalvelut koordinoivat työtä, jossa ammattijärjestöjen edustajat ovat olleet mukana. Työ on toteutettu yhteistoimintamallilla. Työ on resursoitu niin, että työympäristöpäällikkö koordinoi työtä ja henkilöstöpalvelut vastaavat työstä. Kunnan ja alueen yhteistyömuodot ovat muotoutumassa. Alustavia työryhmänimeämisiä on tehty ja joitakin tapaamisia on pidetty.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat linkittyvät muihin keskeisiin ohjelmiin ja prosesseihin tarpeiden mukaan. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näkökulmat ovat rekrytointi- ja henkilöstöprosessien ohjaavia periaatteita sekä myös osa opetus- ja toimintasuunnitelmia.

Palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus mahdollistuu mm. vaikuttamistoimielinten avulla. Lisäksi kunnalla on viestintää tukevat saavutettavat kotisivut. Kaikessa toiminnassa kiinnitetään huomiota kaksikieliseen kielelliseen saavutettavuuteen suomi/ruotsi ja panostetaan sekä sähköisiin että fyysisiin palveluihin ja digitukeen.

Palveluketjujen toimivuus eri väestöryhmien kannalta varmistetaan hyvällä yhteistyöllä ja prosessien yhteisellä kehittämisellä. Toimialojen välistä yhteistyötä toteutetaan esim. varhaiskasvatus-esiopetus-koulutus oppijapolun avulla, erityisopetuksen yhteisillä prosesseilla, yhteisellä oppilashuollolla ja oppilashuollon ohjausryhmällä. Ympäristö ja yhteiskunta toimialan väestöennuste-kaavoitus-kymppiprosessi ja palveluverkkosuunnitelman prosessi ovat myös hyviä esimerkkejä palveluketjujen toimivuudesta eri väestöryhmien kannalta.

Tietoa tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmista ja palveluiden saavutettavuudesta on saatavilla Intrassa tallennettuna: Sipoon kunnan henkilöstöpoliittinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Kotisivujen saavutettavuusseloste. Toimialoilla on myös omat tallennus- ja tiedon jakamisen paikkansa suunnitelmilleen.

Vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto), OSBU osallistuva budjetointi, asukasillat, kuulemistilaisuudet, asukaskyselyt, palveluiden palautekyselyt, vapaan palautteen antaminen kotisivujen kautta ja Oma asiointi -kanava tukevat osallistumismahdollisuuksia kaikille kuntalaisille.

### **Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä**

Sipoo on kasvava, pääkaupunkiseutuun rajautuva lähes 23 000 asukkaan kunta metropolialueella. Sijainti Helsinki-Vantaan lentokentän ja satamien läheisyydessä on keskeinen vahvuus, jonka pohjalle on hyvä rakentaa elinvoimaa. Pääkaupunkiseudun suuret ihmismäärät ovat Sipoon ulottuvilla. Asukkaita pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) on noin 1,2 miljoonaa ja muissa Sipoota ympäröivissä kunnissa noin 200 000.

Sipoo on kasvukunta. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n vuonna 2024 laatiman väestöennusteen mukaan Sipoo kasvaa vuoteen 2040 mennessä jopa enemmän kuin mitä Tilastokeskus on ennustanut. Sipoon kunnan laatiman väestöennusteen mukaan Sipoon asukasluvun odotetaan kasvavan noin 1,7 prosentin vuosivauhdilla. Sipooseen odotetaan väestönkasvua muualta Suomesta, etenkin pääkaupunkiseudulta. Muuttoliikkeen vaihtelut riippuvat osin kaavoituksesta ja ovat hyvin riippuvaisia pääkaupunkiseudun kehityksestä.

Kuntien elinvoimaa kuvaavan [EVP-indeksin](#) mukaan Sipoo oli vuonna 2023 Suomen 4. elinvoimaisin kunta. EVP-indeksi muodostuu kahdesta osa-alueesta: elinvoimaindeksistä sekä veto- ja pitovoimaindeksistä. Indeksä on muodostettu alueiden elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen ja pitovoimaisuuteen liittyvien avainmuuttujien avulla. 20 avainmuuttujaa on poimittu pääosin Tilastokeskuksen tietokannoista. Indeksä muodostuksessa aluerajauksena käytettiin kuntatasoa ja kohteena olivat kaikki Manner-Suomen 293 kuntaa 1.1.2022 alueluokituksen mukaan.

Sipoon yrityskehittäjä on pienyritysvaltainen. Suurin osa Sipoon toimipaikoista on alle 5 hengen yrityksissä, joita oli lokakuun 2024 lopulla yhteensä 1740. Toimialarakenteessa korostuu rakennusalan yritysten merkittävä osuus.

Sipoon työpaikkaomavaraisuus eli alueella työssäkäyvien ja asuvan työvoiman määrän välinen suhde oli 64,1 vuonna 2022. Alueella työssäkäyvien yrittäjien osuus työllisistä oli vastaavasti 11 % ja työssäkäyvien yrittäjien määrä 1200.

Sipoon kunnan työttömyysaste oli syyskuussa 2024 6,8 % (työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta). Avoimia työpaikkoja Sipoossa oli puolestaan syyskuussa 2024 39 kappaletta. Pitkäaikaistyöttömiä Sipoossa oli syyskuussa 2024 yhteensä 300 henkilöä.

Sipoon kunnan työllisyyspalvelut tarjoavat työnhakijoille ja työntekijöille, yrityksille ja työnantajille sekä opiskelijoille työllisyyttä edistäviä palveluita, joiden tavoitteena on edistää työvoiman ja työnantajien kohtaamista, työmarkkinoiden osapuolten hyvinvointia sekä kunnan työllisyyttä. Sipoon kunta tarjoaa kuntalaisilleen nuorten työpajatoimintaa, matalan kynnyksen Ohjaamo-toimintaa alle 30-vuotiaille sekä kaikille työnhakijoille tarpeen mukaisesti räätälöitävää työvalmennusta. Ohjausta ja neuvontaa tarjotaan lisäksi myös työnantaja-asiakkaille. Työllisyydellä on vaikutusta kuntalaisen kokemaan hyvinvointiin, joten kunnan työllisyyttä edistävien palveluiden vaikutus hyvinvointiin on konkreettinen.

Sipoon kunnan elinkeino-ohjelma on käsitelty elinkeino- ja työllisyysjaostossa joulukuussa 2024. Ohjelma on tarkoitus hyväksyä kunnanhallituksessa ja valtuustossa keuhällä 2025.

## **Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen**

Kunnilla on ensisijainen vastuu kotoutumisen ja maahanmuuton edistämisestä ja koordinaatiosta. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä huolehtimaan maahan muuttaneiden kotoutumisen koordinaatiosta, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023) säädetään kotoutumisen ja maahanmuuton kokonaisuuden koordinaatiosta kunnassa.

Sipoon kunnan maahanmuuttajapalveluiden tehtäviin kuuluu kiintiöpakolaisten vastaanotto ja kotouttaminen, turvapaikan saaneiden kotoutumisen edistäminen, yleinen maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen yhteistyössä kotoutumisen yhteistyöverkoston kanssa sekä maahanmuuttoon liittyvän neuvonnan ja ohjauksen antaminen kuntalaisille.

Vuoden 2023 alusta Hyvinvointialueiden käynnistyttyä kunnan tehtävänä on kotoutumisen edistämisen asioiden kokonaiskoordinaation vastuu. Hyvinvointialueen tehtäväkenttään kuuluu sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille.

Kotoutumislain mukaan jokaisessa kunnassa on oltava kotouttamisohjelma, jonka tarkoituksena on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Kotoutumislain uudistuksen myötä vuodesta 2025 alkaen kunnilta edellytetään kotoutumisohjelmaa, jossa esitellään kunnan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut.

Kotouttaminen on monivaiheinen prosessi, johon osallistuu kotoutuja sekä ympärillä oleva yhteiskunta. Kunnan peruspalvelut pitäisi näin ollen olla soveltuvia kaikille kuntalaisille ja jokainen kunnassa asuva saisi samat palvelut tasavertaisesti. Maahanmuuttajien käyttämät peruspalvelut järjestetään ensisijaisesti osana kunnan peruspalveluita, sekä erityispalveluina siltä osin kuin ne ovat tarpeellisia, esimerkiksi peruskoulun valmentava opetus.

Kotouttamistyö Sipoossa on verkostomaista eri viranomaistahojen, kolmannen sektorin ja seurakuntien monialaisen yhteistyön kautta. Sipoossa toimii lain edellyttämä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä. Maahanmuuttajien osallisuus sekä oman kielen ja kulttuurin ylläpitäminen edistetään yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Yhteistyö valtion TE-palveluiden sekä kunnan työllisyyspalveluiden ja Ohjaamo-toiminnan kanssa tiivistyi hyvinvointialueiden käynnistyttyä 2023. Sen myötä työllisyyden edistäminen parantui. Monialaisten asiakaspolkujen rakentaminen yhdessä hyvinvointialueen kotoutumisen edistämisen sosiaalityön kanssa edistää maahanmuuttajien hyvinvointia.

### **Vuokra-asuntojen osuus kunnan eri osissa**

Kaikista Sipoon kunnan alueella olevista asunnoista yli puolet (57 %) on omistusasuntoja ja 3 % on asumisoikeusasuntoja. Vuokralla asuvia tai muulla perusteella esimerkiksi sukulaisten luona asuvien osuus on 32 %. Vuoden 2024 tilastoissa 8 % asuinhuoneistojen hallintaperuste on ollut tuntematon.

Sipoon kunnassa on kaksi keskeistä kuntakeskusta, joissa asuntokanta on monipuolisempaa ja asuinhuoneistojen hallinta moninaista. Nikkilän alueella, johon tässä lasketaan yhteen Nikkilän kirkonkylän ja Jokilaakson alueet, omistusasuntoja on 42 % ja asumisoikeusasuntoja 3 %. Vuokralla asuvia tai muulla perusteella asuvia on 49 %. Asuinhuoneistojen hallintaperuste on tuntematon 6 %. Söderkullassa omistusasuntoja on 41 %, ja asumisoikeusasuntoja 7 %. Vuokralla asuvia tai muulla perusteella asuvia on 46 %. Asuinhuoneistojen hallintaperuste on tuntematon 6 %.